

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ**

Збірник матеріалів

І Всеукраїнської науково-практичної конференції

12 грудня 2025 року

Київ 2025

Організаційний комітет:

- Голова** Тетяна Марена, в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
- Заступник голови** Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету, доктор економічних наук, професор;
- Члени оргкомітету:** Вікторія ГРИГОР'ЄВА, завідувач кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент;
Юлія КАМАРДІНА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент;
Аліна НАДЕЖДЕНКО, доцент кафедри права, кандидат наук з державного управління;
Анна ПОЛІТОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент;
Юлія КОВЕЙНО, доцент кафедри права, доктор філософії;
Галина ТИХОМИРОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 5 від 24.12.25 р.)

П 68 Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект: зб. матеріалів І Всеукр. наук.-практ. онлайн конф., м. Київ, 12 груд. 2025 р. / за заг. ред. Т. В. Марени.– Київ : МДУ, 2025.– 201 с.

Збірник містить матеріали І Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції «Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект», яка відбулася 12 грудня 2025 року в Маріупольському державному університеті. Посвідчення №611 про реєстрацію проведення заходу від 11 вересня 2025 р. в ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ)).

У матеріалах висвітлюються особливості реалізації прав людини в умовах воєнного стану за напрямками: права людини крізь призму сучасних викликів і загроз; міжнародні стандарти та практика Європейського суду з прав людини щодо воєнних конфліктів; кліматична справедливість та права майбутніх поколінь.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами реалізації та захисту прав людини в умовах воєнного стану в Україні.

У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Маріупольський
університет

АСОЦІАЦІЯ
ПРАВНИКІВ
УКРАЇНИ
UKRAINIAN BAR
ASSOCIATION

Маріуполь

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

**Маріупольський державний університет
Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної
академії наук України
Регіональне представництво Уповноваженого Верховного Ради
України з прав людини
в Донецькій і Луганській областях
Відділення Асоціації правників України в Донецькій області
Благодійна організація «Благодійний фонд «ЯМаріуполь»
Благодійна організація "Благодійний фонд "Право на Захист", яка є
виконавчим партнером Управління Верховного Комісара з питань
біженців ООН
Комунальний заклад позашкільної освіти
"Київська Мала академія наук учнівської молоді"**

ПРОГРАМА
I Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції
«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ»
12 грудня 2025 року

Тематичні напрямки роботи конференції:

- 1. Права людини крізь призму сучасних викликів і загроз.**
- 2. Міжнародні стандарти та практика Європейського суду з прав людини щодо воєнних конфліктів.**
- 3. Кліматична справедливість та права майбутніх поколінь.**

План роботи конференції:

- 11:00 – 11:30 Відкриття конференції, вітальне слово
11:30 – 13:40 Засідання відкритої дискусійної панелі
14:00 – 15:00 Підведення підсумків, закриття конференції

Регламент роботи

Вітальне слово – до 10 хвилин

Доповідь – до 15 хвилин.

Виступ у дискусії – до 5 хвилин.

Робочі мови конференції: українська, англійська.

Модератор:

Григор'єва Вікторія к.ю.н., доцент, завідувач кафедри права, Голова ради Відділення Асоціації правників України в Донецькій області

Камардіна Юлія Вікторівна к.ю.н, доцент, доцент кафедри права Маріупольського державного університету

Вітання

ДЕМИДОВА Юлія Олексіївна проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики Маріупольського державного університету

КАЛІНІНА Світлана Петрівна, д.е.н., професор, декан економіко-правового факультету Маріупольського державного університету

МИХАЛЬОВ Дмитро Олександрович Представник Уповноваженого Верховного Ради України з прав людини в Донецькій і Луганській областях

КАМІНСЬКА Наталія Василівна, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

КОТ Тетяна, завідувачка відділення філософії та суспільствознавства, керівниця секції «Правознавство», керівниця гуртка-методистка, Відмінник столичної освіти

Доповіді

Малишева Наталія Рафаелівна, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, завідувач відділом проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МЕЖІ ОБМЕЖЕННЯ ТА НОРМАТИВНІ ВИМОГИ ПРОЗОРОСТІ

Савенко Назарій, Головний спеціаліст Відділу сприяння роботи регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

Дресвяннікова Віолета, юрист центру підтримки та допомоги переселенцям ЯМариуполь у м. Запоріжжя

ЮРИДИЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІ ЗІ СТАТУСОМ ВПО

Шамара Роман, юрист Благодійної організації «Благодійний фонд «Право на Захист», яка є виконавчим партнером Управління Верховного Комісара з питань біженців ООН

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БЕЗГРОМАДЯНСТВА ТА ВІЙНИ: ЯК ВІЙНА ВПЛИВАЄ НА ПОШИРЕННЯ БЕЗГРОМАДЯНСТВА ТА ДОСТУП ДО РЕАЛІЗАЦІЇ БАЗОВИХ ПРАВ

Ковейно Юлія, доктор філософії, доцент кафедри права Маріупольського державного університету, м. Київ, Академічний координатор проєкту Erasmus plus programme Climate justice living lab

КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Стоянова Анастасія, вихованка відділення філософії та суспільствознавства КЗПО "Київська Мала академія наук учнівської молоді", учениця 11 класу ТОВ «ЦЕНТР ОСВІТИ «ОПТИМА».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1: ПРАВА ЛЮДИНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ	10
<i>Аксенова А.О., Ковбан А.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ: СТРАТЕГІЇ, ТАКТИКИ ТА ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ КОНСЕНСУСУ	10
<i>Андрущак Д.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК В УКРАЇНІ	12
<i>Бершадська К.</i> ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ: ДОСВІД ЄС ТА УКРАЇНИ	14
<i>Белоусенко К.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ КОЛЕКТИВНИХ ДОГОВОРІВ ТА УГОД	16
<i>Бундак О.А.</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА СВОБОДА СЛОВА: МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ПІД ЧАС ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ	18
<i>Буніч Д.І.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУДОВО-ПОЧЕРКОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	24
<i>Галушко І.В.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ВРЯДУВАННЯ У ВІДБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ ГРОМАД	27
<i>Гловюк І.В.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ ПРИ ОСКАРЖЕННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ	29
<i>Гончаров М.В.</i> ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ЗАГРОЗ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ	31
<i>Нонcharov A. V.</i> SOME ASPECTS OF RESEARCH ON THE HUMAN RIGHT TO SOCIAL PROTECTION	35
<i>Дацюк Т.К.</i> РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ УМОВАХ ВІЙНИ	38
<i>Демиденко В.О.</i> ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВНОГО ТА МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО НИЗЬКОЇ ВОЄННОЇ ІНТЕНСИВНОСТІ	41
<i>Дере Я.</i> ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ ЯК ПЕРШОПРИЧИНА МАСОВИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ: РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНОГО ТРИБУНАЛУ	44
<i>Дзигар Д.С.</i> ДИРЕКТИВА ЄС ПРО ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ З УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	46
<i>Дунаєва Т.Є.</i> ПРАВА ЛЮДИНИ І КРИМІНАЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ПРІОРИТЕЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВ ПОРУШЕНЬ ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ	50
<i>Єрмакова К., Драна Д.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ В ПЕРІОД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	52
<i>Заїка Ю.О.</i> ЗАХИСТ СПАДКОВИХ ПРАВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ РЕКОДИФІКАЦІЇ	54
<i>Золотий А.Б., Марценко Н.С.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ РЕЄСТРАЦІЇ В'ЇЗДУ/ВИЇЗДУ (EES)	56
<i>Зудова В.О.</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	59
<i>Каратуманова А.А.</i> КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ЯК ГАРАНТІЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ОСОБИ	61
<i>Касумова А.О., Драна Д.С.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ТА АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ	64

Касумова А.О., Драна Д.С. ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ СПРАВИ	67
Кащина І.С. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СФЕРІ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МЕХАНІЗМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	69
Князькова Л.М. СТУДЕНТСЬКИЙ ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	72
Козут І.А. НЕВНЕСЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ДО ЄРДР ЯК СИСТЕМНА ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	75
Луньова А., Драна Д.С. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ: АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	78
Луценко Ю.В. ДО ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	80
Магац В.М., Ковбан А.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИДІВ ТРУДОВИХ ДОГОВОРІВ	85
Надежденко А.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	87
Негру В.І. ВИКЛИКИ ЮРИСДИКЦІЇ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	90
Нирка О.Б., Драна Д.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА СВОБОДОЮ ПІДПРИЄМНИЦТВА	93
Нирка О.Б., Драна Д.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ РИЗИКИ	95
Одуденко Д.С. ІНФОРМАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	97
Orlov V.A. TERRITORIALE GEMEINDEN ALS SCHLÜSSEL-AKTEURE BEI DER GEWÄHRLEISTUNG DER RECHTE VON VERTRIEBENEN PERSONEN BEI DER RÜCKKEHR AUS DER EU	100
Павленко Р.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МАРОДЕРСТВО	103
Паркер М.О. ГУМАНІЗАЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТАТТЯМИ 336, 407, 408 ККУ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	105
Приходько А.В. ПОТОЧНІ ВИКЛИКИ ПРАВАМ УКРАЇНСЬКИХ МОРЯКІВ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	108
Пучка О.С. ПРАВА ЛЮДИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ	112
Саврак П.С. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ	114
Салагуб Л.І. ПРАВО НА ДОСТУП ДО “EDUCATIONAL MAINSTREAM” ЗАВДЯКИ ІСТОРИКУ ТА ПРОВІДНОМУ ФАХІВЦЮ ПО РОБОТІЗ АСПІРАНТАМИ В ОДНІЙ ОСОБІ	117
Самохіна Д.Р. ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК СУБ’ЄКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	120
Сахно А.П., Ткачук В.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	122
Сідоренко Ю.М. ДОКТРИНАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ДЕПОРТАЦІЇ ЕТНИЧНИХ ГРУП	124
Славко А.С. ПРАВО НА ПРАВДУ В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ТРИБУНАЛУ ДЛЯ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	128

<i>Сніжко С.В.</i> ПРАВА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: ГАРАНТІЇ, ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	131
<i>Тицька Я.О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ ГЛОБАЛЬНИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ПРАВОВОГО ПРОСВІТНИЦТВА	133
<i>Товпига К.В.</i> НАДУРОЧНІ РОБОТИ: ПРАВОВІ МЕЖІ ЗАЛУЧЕННЯ ТА КОМПЕНСАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ.....	136
<i>Цикура Д.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	138
<i>Чорний Д.Д.</i> РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....	140
СЕКЦІЯ 2: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ	143
<i>Бабін Б.В.</i> ПРАВА ЛЮДИНИ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ПЕРСПЕКТИВА МІЖНАРОДНОЇ КРИМСЬКОЇ ПЛАТФОРМИ	143
<i>Бакай І.А.</i> ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРАКТИКА ЄСПЛ ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ МАЙНО.....	145
<i>Видрич К.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ОБ'ЄДНАНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ В УМОВАХ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ	147
<i>Горбатенко В.С.</i> ВІДСТУП УКРАЇНИ ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ ЄСПЛ	150
<i>Кожухова О.Т.</i> ПРАВО НА ЖИТТЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТАНДАРТИ ЄСПЛ.....	153
<i>Линник Т.В.</i> СУЧАСНІ ПРАВОВІ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА	155
<i>Політова А.С.</i> ГЕНОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ЗА ЕТНІЧНОЮ, НАЦІОНАЛЬНОЮ, РАСОВОЮ ЧИ РЕЛІГІЙНОЮ ОЗНАКОЮ: СУЧАСНИЙ СТАН В УКРАЇНІ	159
<i>Савенко Н.І.</i> ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ	163
<i>Юсупов В.А., Ченшова Н.В., Величко Д.М.</i> МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ У ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ.....	165
СЕКЦІЯ 3: КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТА ПРАВА МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ	169
<i>Гафткович Р.</i> ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ У ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	169
<i>Григор'єва В.В., Григор'єва А.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ТВАРИН В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	170
<i>Єрмакова К., Драна Д.С.</i> КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ДЕРЖАВІ, ЩО ВОЮЄ: ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	173
<i>Іващенко В.О.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ГРОМАДЯН ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	175
<i>Камардіна Ю.В.</i> ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА НЕРІВНІСТЬ ДОСТУПУ ДО ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ МІЖ КРАЇНАМИ ТА СОЦІАЛЬНИМИ ГРУПАМИ	177
<i>Камінська Н.</i> БЕЗПЕКОВА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА ПРАВОНАХОДИМОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	180
<i>Ковейно Ю.В.</i> КЛІМАТИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	183

Малишева Н.Р. ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МЕЖІ ОБМЕЖЕННЯ ТА НОРМАТИВНІ ВИМОГИ ПРОЗОРОСТІ	186
Петрик І.В. CLIMATE FINANCE VULNERABILITY INDEX ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ КЛІМАТИЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ВРАЗЛИВОСТІ КРАЇН	188
Ренко Д.І. ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ У КОНТЕКСТІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН: ПРАВОВИЙ ТА ЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ.....	192
Шамсутдінов О.В. КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ ІНВАЗІЙНИХ ЧУЖОРІДНИХ ВИДІВ	194
Шебаніц В.Ф. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КЛІМАТИЧНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	198

- неповне функціонування підсистем ЄСІТС;
- недосконалість електронної взаємодії між судами та іншими органами влади.

Війна показала, що електронне правосуддя є необхідним інструментом, який забезпечує стійкість господарського процесу та доступ суб'єктів господарювання до захисту їхніх прав. Проте для його подальшого розвитку потрібно вдосконалити цифрову інфраструктуру, забезпечити стабільну роботу ЄСІТС, створити резервні сервери та підвищити рівень цифрової грамотності суддів і працівників судів. Держава має посилити кібербезпеку, стандартизувати електронні формати документів і удосконалити процедури підтвердження електронних доказів.

Узагальнюючи, електронне правосуддя у господарському процесі стало не лише технічним інструментом, але й гарантією конституційного права на судовий захист у період війни. Воно забезпечує безперервність роботи судової системи, доступність процесуальних дій, прозорість та ефективність розгляду справ. Проте його подальший розвиток потребує комплексного удосконалення нормативної бази і технічної інфраструктури, що стане основою для цифрової модернізації судової системи України після перемоги.

Список використаних джерел

1. Господарський процесуальний кодекс України. 1798-ХІІ. 6 листопада 1991. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>. (дата звернення 23.11.2025).
2. Удодік А., Павшук К. Право на справедливий суд в умовах воєнного стану. Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації: матеріали ІІІ Міжнародної студентської наукової конференції (м. Луцьк, 16 грудня 2022 року). ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022. С. 106–108.
3. Кравцов С.О., Правник С.О., Мошура Л.В. Електронне судочинство як сучасний тренд. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 224–228.
4. Кіра С.О. Історія становлення електронного судочинства в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 296–300.
5. Павлова Ю.С. Електронне правосуддя як складова електронного урядування. *Правова держава*. 2023. № 49. С. 37–44.

Кащина І.С.,

Студентка 4 курсу
спеціальності 081 «Право»

Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Ковбан А.В.,

к. ю. н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-0272-1798>

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СФЕРІ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МЕХАНІЗМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Ключові слова: повномасштабна війна, гендер, гендерна рівність, праця жінок, захист прав жінок.

В умовах повномасштабної війни питання гендерної рівності у сфері зайнятості набуває критичної важливості, адже жінки виявилися серед найбільш уразливих груп працюючого населення. Вимушене переселення, втрата роботи, необхідність поєднувати трудові обов'язки із сімейними та доглядовими справами, а також посилення ризиків дискримінації створюють додаткові бар'єри для забезпечення трудових прав жінок. Втім, українське законодавство й надалі гарантує рівні можливості у сфері праці, а державні структури та судові органи працюють над захистом від можливих порушень.

Статтю 24 Конституції України передбачено, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям [1].

Згідно із ч. 1 ст 21 КЗпП забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їхніх прав [2].

Статтю 17 ЗУ « Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» передбачено жінкам і чоловікам забезпечуються рівні права та можливості у працевлаштуванні, просуванні по роботі, підвищенні кваліфікації та перепідготовці.

На роботодавця покладається обов'язок: створювати умови праці, які дозволяють жінкам і чоловікам здійснювати трудову діяльність на рівній основі; забезпечувати жінкам і чоловікам можливість суміщати трудову діяльність із сімейними обов'язками; здійснювати рівну оплату праці жінок і чоловіків при однаковій кваліфікації та однакових умовах праці; вживати заходів щодо створення безпечних для життя і здоров'я умов праці; вживати заходів щодо унеможливлення та захисту від випадків сексуальних домагань та інших проявів насильства за ознакою статі [3].

Попри наявність достатньої нормативної бази, повномасштабна війна значно ускладнила реалізацію трудових прав жінок на практиці. Введення воєнного стану спричинило суттєві зміни в структурі зайнятості, скорочення робочих місць, переміщення підприємств, а також збільшення частки дистанційної та нестабільної роботи. Особливо вразливими стали жінки з малолітніми дітьми та ті, хто має статус внутрішньо переміщених осіб, адже саме вони стикаються з підвищеним ризиком порушення законодавчо закріплених гарантій.

До найпоширеніших випадків порушень належать: незаконні звільнення під приводом «оптимізації» через запровадження воєнного стану, дискримінація під час прийому на роботу матерів із дітьми, несправедливий розмір заробітної плати, обмежений доступ до соціальних гарантій і зростання випадків прихованої дискримінації. Особлива увага необхідна для захисту прав вагітних жінок та одиноких матерів, які опинилися у найбільш вразливому становищі через нестабільність.

Варто зауважити, щодо формування трудового потенціалу, відповідно у 2022 р. загальна кількість ФОП в Україні стала меншою на 42%, якщо порівняти з 2021 р.

Крім того, варто погодитися з експертом проєкту «Підтримка жінок, миру і безпеки в Україні» Центру економічного відновлення, Василем Бабичем, який підкреслює, що українські жінки тікали від війни до країн ЄС, таким чином, допомога унаслідок війни українським біженцям і переселенцям за кордоном, зарахування наших малюків у безкоштовні дитячі садочки, дітей до шкіл, надання житла, юридичного захисту та супроводу, надання дозволу на роботу – це, також є захистом та реалізацією порядку денного. Аналізуючи дані Державної служби зайнятості України, статус офіційно зареєстрованого безробітного мали аж 137,3 тис. осіб (станом на 01 квітня 2023 р.). Якщо у відсотковому еквіваленті, то чоловіки 28%, жінки – 72%. Пояснити таку ситуацію можна тим, що й досі існує брак достовірних даних, зменшилася реєстрація безробітних в державних службах зайнятості. Так, саме умови воєнного стану збільшили значний рівень безробіття серед жінок, і швидше за все, й надалі змушуватиме їх шукати неформальну зайнятість без офіційного оформлення трудових відносин, гідної заробітної плати та за відсутності соціальної захищеності [4, ст. 198].

Слід звернути увагу і на такі зміни, що у період дії воєнного стану почали дозволяти застосування праці жінок (крім вагітних жінок і жінок, які мають дитину віком до одного року) за їхньою згодою на важких роботах і на роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах [5].

У той самий час держава та суспільство докладають зусиль для захисту трудових прав жінок, навіть за обставин воєнного часу. Основними інструментами цього захисту виступають контроль з боку держави за дотриманням трудового законодавства та забезпечення соціального захисту. Крім того, через соціальні програми надається допомога внутрішньо переміщеним особам і матерям-одиначкам. Жінки також можуть звертатися до інспекцій праці або центрів зайнятості для відновлення своїх порушених прав.

Відповідно до ст 14 ЗУ «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні особа, яка вважає, що стосовно неї виникла дискримінація, має право звернутися із скаргою до державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та/або до суду в порядку, визначеному законом.

Реалізація зазначеного права не може бути підставою для упередженого ставлення, а також не може спричинити жодних негативних наслідків для особи, яка скористалася таким правом, та інших осіб [6].

Окрім державних механізмів захисту, важливу роль у підтримці жінок, які перебувають у складних життєвих обставинах, відіграють громадські організації та волонтерські ініціативи. Ці структури активно сприяють соціальній інтеграції шляхом надання консультацій з питань працевлаштування, юридичної допомоги, а також психологічної підтримки. Їх діяльність спрямована на полегшення адаптації внутрішньо переміщених осіб, забезпечення доступу до освітніх і професійних програм, що підвищує шанси на отримання стабільного місця роботи з достойним рівнем заробітної плати.

На практичному рівні жінки мають можливість звертатися до низки установ, зокрема інспекцій праці, центрів зайнятості, судових органів, або до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у випадку дискримінації чи порушення трудових прав. Застосування цих механізмів сприяє відновленню порушених прав, отриманню компенсацій за завдані збитки та запобігає повторним порушенням норм трудового законодавства.

На підставі вищевикладеного можна зазначити, що умови повномасштабного воєнного конфлікту створюють додаткові бар'єри для реалізації трудових прав жінок, особливо тих, які належать до категорій внутрішньо переміщених осіб, матерів-одиначок або осіб у період вагітності. Попри наявність законодавчих гарантій, вони стикаються з дискримінацією, нестабільними умовами праці та зростанням рівня неформальної зайнятості. Забезпечення захисту трудових прав здійснюється через комплексний підхід, що включає державний контроль, соціальні програми, судові та інспекційні механізми, а також підтримку з боку громадських організацій та міжнародних партнерів.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України - 28.06.1996. - № 30. - с. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 10.12.2025).
2. Кодекс законів про працю України (Електронний ресурс) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1971. — № 50. — с. 475. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 10.12.2025).
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Електронний ресурс) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2005. — № 30. — с. 254. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення 10.12.2025).
4. Назарчук О. Захист трудових прав жінок: реалії сьогодення: монографія / О. Назарчук. — Київ: Юридичний інститут КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2024. — 196 с. . — URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1834/1886> (дата звернення 10.12.2025).

5. Трудові відносини в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] // Безоплатна правнича допомога. — URL: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/trudovi-vidnosyny-v-umovah-voennogo-stanu-2/> (дата звернення 10.12.2025).

6. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні (Електронний ресурс) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2013. — № 32. — с. 412. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> (дата звернення 10.12.2025).

Князькова Л.М.,

кандидат юридичних наук, доцент, доцентка кафедри права
Маріупольського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6681-980X>

СТУДЕНТСЬКИЙ ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Ключові слова: студентський трудовий договір, професійне навчання, практична підготовка, освітня програма.

Конституція України у статті 43 закріплює, що кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується [1]. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Право на працю в Україні реалізується переважно шляхом укладання трудового договору між працівником та роботодавцем. Тож основною формою реалізації конституційного права на працю є трудовий договір.

Проблеми визначення, сутності та різновидів трудового договору, його правової природи досліджувались такими вченими як: Болотіна Н.Б., Венедиктов В.С., Вишновецька С.В., Гончарова Г.С., Жернаков В.В., Чанишева Г.І. та ін. Проте, незважаючи на значний науковий внесок щодо аналізу сутності трудового договору та різновидів трудового договору, потребують подальшого вивчення окремі види трудових договорів, виникнення яких продиктовано змінами у суспільстві, а саме, імплементацією Європейських соціальних стандартів у національне трудове законодавство України.

Визначення трудового договору закріплено у законодавстві України, а саме у статті 21 КЗпП, яка передбачає, що «трудовим договором є угода між працівником і роботодавцем (роботодавцем - фізичною особою), за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а роботодавець (роботодавець - фізична особа) зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін. Трудовим договором можуть встановлюватися умови щодо виконання робіт, які вимагають професійної та/або часткової професійної кваліфікації, а також умови щодо виконання робіт, які не потребують наявності у особи професійної або часткової професійної кваліфікації» [2].

Сьогодні перед Україною постає безліч викликів, які необхідно подолати. Зокрема, потрібно створити умови для реалізації трудових прав в умовах війни та вимушеної міграції, забезпечити євроінтеграційні процеси, врахувати тенденції глобалізації. Усе це зумовлює гостру потребу в пошуку нових підходів до способів організації праці, що мають відповідати сучасності та задовольняти потреби українців.

Не дивлячись на те, що до теперішнього часу не прийнято новий Трудовий кодекс, практика законотворчості у сфері праці в останні роки базується на прийнятті законів, які вносять зміни у Кодекс законів про працю, доповнюючи його новими статтями, а в деяких випадках і розділами. Так, КЗпП доповнено статтею 21 з позначкою 1, яка визначає трудовий

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА**

Накове видання

Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект
Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної онлайн
конференції

(українською, англійською мовами)

Маріупольський державний університет (м. Київ)

12 грудня 2025

Упорядники: Вікторія Григор'єва
Юлія Камардіна

*Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику.*